

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 130 ΤΕΥΧΟΥΣ

ΑΝΔΡ. ΚΑΛΒΟΥ : ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τραγωδία σὲ 5 πράξεις.

Μετάφρ. καὶ σημειώσεις : ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΣ

V. Ηύρο : (Μετάφρ. 'Αν. Σκιαδαρέση) : Ἐπιτάφιος. (ποίημα)

Σπύρου Μινώτου : Πνευματικὴ Ζωή : Ἡ ἔκθεσις τοῦ Ἰταλικοῦ Βιβλίου. — Τιμητικὲς διακρίσεις στὸν κ. Α. Ζώη. — Δημόσιες συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρ. Ἑπτ. Μελετῶν. — Ὁ τάφος τοῦ Σολωμοῦ στὴν Κέρκυρα. — Κερκυραϊκὸ Πάνθεο. — Ὁ τάφος τοῦ Γιάννη Τσακασιάνου. — Βράβευσις τῶν «Φρουρίων τῆς Κερκύρας» ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. — Ἡ Βιβλιοθήκη Λομβάρδου. — Τὰ Πρακτικὰ τοῦ Β' Πανιονίου Συνεδρίου. — Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις. — Ζαχαρίας Παπαντωνίου. — Τὸ ἄρμα Θεσπίδος στὴν Ἑπτάνησο. — Τύποι ἱερέων. — Ἡ Ἀκαδημία διὰ τὸν κ. Α. Ζώην.

Νέα βιβλία. Βιβλιοκρισίαι : Π. Προβελάνη «Ἡ γυμνὴ ποίησις» Θ. Δεσύλλα. — Ἐφημερίδες καὶ περιοδικά.

ΑΘΗΝΑΙ, ΤΕΥΧΟΣ 130
ΕΤΟΣ 14' 1940
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ — ΜΑΡΤΙΟΣ

ΔΡΑΧ. 15

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΑΔΡΕΑ

ΗΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ.

Καλ. Χατζή

20.8.85

36816

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ
ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

Έτησία . . . . . Δραχ. 75
Δημόσια Γραφεία και
όργανισμοί . . . . . » 200
Έτησία έξωτερικού δολλάρια 2

Διαφημίσεις : Όλοκληρος σελίς έξωφύλλου Δραχ. 1500
                  »   »   »   » 850

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

Εμβάσματα, συνεργασία και ό,τι
άλλο σχετικό με το περιοδικό
ἀποστέλλεται στη διεύθυνση :
Κον Σπύρον Μινώτον
Ταχ. Θυρίς 202 Αθήναι

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαιον Μετοχικόν και Αποθεματικόν
Δραχ. 1.205.000.000 —

Καταθέσεις (τῇ 31 Δεκεμβρ. 1939) » 10.541.000.000. —

Διοικητής
ΑΔΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Όδος Μητροπόλεως 9, ἐν Καλλιθέᾳ, ἐν Νέᾳ Ἰωνίᾳ,
ἐν Παγκρατίῳ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ
ΕΙΣ ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΤΡΑΠΕΖΗΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ
ΥΠΟ ΛΙΑΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑΣ ΟΡΟΥΣ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΛΒΟΥ

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ *

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ 5

Μετάφραση και σημειώσεις : ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΣ

Ο Κάλβος έγραψε τον *Θηραμένη* σε διάστημα ενός μηνός (15 Μάρτη—10 Απριλίου 1813), καθώς σημείωσεν ό ίδιος στο έξωφύλλο του χειρογράφου τής τραγωδίας του.

Ο μεγάλος Ιταλός κριτικός Guido Mazzoni βρήκε το χειρόγραφο και το αγόρασε για λίγες δεκάρες από ένα μικροπωλητή. Αυτός πρωτομίλησε για τον *Θηραμένη* στο πρόσ της συγγραφέα Τορράκα αφιερωμένο έργο (1912), γράφοντας τά ακόλουθα, πού είναι και περίληψη του έργου : «Τέσσερα μόνο πρόσωπα : ό Θηραμένης, ό Σωκράτης, ό Κριτίας και ό Πείσωνας. Έπειτα, Τύραννοι, Γερουσιαστές, λαός, στρατιώτες. Η σκηνή στην Αγορά των Αθηνών, κοντά στο ναό τής Αθηνάς... Ο Θηραμένης, πού είχε δάσκαλό του, υπερασπιστή και σύμβουλο τον Σωκράτη, θέλει να λευτερώσει την πόλιν από τους συναδέλφους του Τυράννους. Ο Κριτίας, όμως, πού έχει κι αυτός δάσκαλό του τον Σωκράτη, αντιστέκεται μαζί μ' έναν άλλον Τύραννον, τον Πείσωνα. Ο Θηραμένης έμπιστεύθηκε στις διαμάχες πού είχαν μεταξύ τους οι πιεζόμενοι και στηρίχτηκε στη βοήθειά τους. Ύστερ' από μιάν άγρια συζήτηση με τον Κριτία, ό τελευταίος τον φυλακίζει. Ο ένάρετος Σωκράτης, συγκρατεί την όργη του λαού κι ό Θηραμένης στο μεταξύ κατορθώνει να φύγει. Αλλ' ό Κριτίας, έχοντας στα χέρια του τη γυναίκα και τά παιδιά του Θηραμένη, τον αναγκάζει να παρουσιασθεί σε μιάν επίσημη δίκη και τον καταδικάζει σε θάνατο, ως επαναστάτη, αφού πριν σκότωσε τη γυναίκα του και τά παιδιά του για να μη τους λευτερώσει ό λαός ! Ο Θηραμένης αρνείται να πιεί τό ποτήρι με τό φαρμάκι και σκοτώνεται με τό σπαθί του, καταρώντας τον Κριτία και τον Πείσωνα και προφητεύοντας γρήγορο τό θάνατό τους.»

Ο Mazzoni δημοσίεψε τότες ένα μικρό απόσπασμα του *Θηραμένη* και μόνο δώ και τρία χρόνια (1937) ό καθηγητής του Πανεπιστημίου τής Ρώμης κ. Γεώργ. Ζώρας έδωσεν όλόκληρο τό κείμενο στην λαμπρή έκδοσή του όλων των Ιταλικών έργων του Κάλβου.

ΜΑΡ. ΕΠΤΑΝ.

* *Θηραμένης* : Ο Θηραμένης ήταν από την Κω. Ο Θουκυδίδης τον αναφέρει ως άνθρωπο έξυπνο, εύγλωττο και φιλόπατρι. Ήταν όμως τόσο αναποφάσιτος και άλλαζε τόσο συχνά αντίληψεις, περνώντας από τό ένα κόμμα στο άλλο,

ΠΡΟΣΩΠΑ :

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΙΑΣ, ΠΕΙΣΩΝΑΣ,
ΤΥΡΑΝΝΟΙ, ΓΕΡΟΥΣΙΑΣΤΕΣ, ΛΑΟΣ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

Ἡ σκηνὴ στὴν ἀγορὰ, κοντὰ στὸ ναὸ τῆς Ἀθηνᾶς

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Κοντεύει νὰ βγεῖ ὁ ἥλιος καὶ μάταια ὡς τώρα περίμενα τὸν Θηραμένη.

ΣΚΗΝΗ Β΄

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΠΕΙΣΩΝΑΣ

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Ποιὸς νᾶναι !

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Γιατὶ σταματᾷς ; Μήπως ἡ θεὰ τοῦ Σωκράτη ταράζει τὴν καρδιά σου ;

ὥστε ὁ Ξενοφώντας (στὰ Ἑλληνικά του Β' 3) καὶ ὁ Ἀριστοφάνης (Νεφ. 361) μᾶς μαρτυροῦν πῶς οἱ σύγχρονοί του τὸν ἀποκαλοῦσαν περιπαχτικὰ **Κόθορνο**.

Ὁ Θηραμένης στὴν ἀρχὴ συνέτεινε στὴν ἀνατροπὴ τῆς δημοκρατίας, ἀλλὰ κατόπιν διαφώνησε μὲ τοὺς ὀλιγαρχικοὺς καὶ πῆγε μὲ τοὺς δημοκρατικούς.

Ὅταν ὁ λαὸς κηρύχθηκε ἐνάντια στοὺς στρατηγοὺς ποὺ οἱ Ἀργινοῦσες δὲν ἔσωσαν τοὺς ναυαγούς, ὁ Θηραμένης πῆγε κατὰ τῶν συναδέλφων του καὶ πέτυχε τὴν καταδίκευ.

Ὁ Θηραμένης ὑποσχέθηκε στοὺς Ἀθηναίους νὰ πετύχει εἰρήνην μὲ καλοὺς ὅρους ἀπὸ τὸν Λύσανδρο, ποὺ ἐρχόταν νὰ καταλάβει τὴν Ἀθήνα. Ἦταν ὅμως μιὰ πρόφαση, γιατί αὐτὸς σκεφτόταν πῶς δὲν ἔπρεπε οἱ Ἀθηναῖοι ν' ἀντισταθεοῦν. Παράτεινε λοιπὸν τίς διαπραγματεύσεις μὲ τὸν Λύσανδρο, ὥς ποὺ οἱ πολιορκούμενοι Ἀθηναῖοι ἔφτασαν στὴν ἔσχατη ἀπελπισία καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ παραδεχτοῦν ὅλους τοὺς ὅρους τοῦ Λύσανδρου. Τότες, μὲ τὴ βοήθεια τῆς Σπάρτης, ἐγίνεν ἕνας ἀπὸ τοὺς 30 Τύραννους. Γρήγορα ὅμως ὁ συνάδελφός του Κριτίας, πρὸ ἀπότομος καὶ σκληρὸς ἀπὸ τὸν Θηραμένη, τὸν κατάγγειλε στὴ Βουλὴ πῶς ἦταν ἐχθρὸς καὶ ἐπικίνδυνος στὸ καθεστῶς καὶ ζήτησε τὴν καταδίκευ του σὲ θάνατο. Πραγματικά, ὁ Θηραμένης, ποὺ εἶχεν εὐγενέστερα αἰσθήματα, κατέκρινε τίς πιέσεις καὶ τὴν βία τῶν ἄλλων τυράννων. Στὶς κατηγορίες, ὡστόσο τοῦ Κριτία υπεράσπισε τὸν ἑαυτοῦ τόσο καλά, ὥστε ἡ Βουλὴ τὸν ἀθώωσε. Ὁ Κριτίας ὅμως δὲν ἤθελε μὲ κανένα τρόπο νὰ τὸν ἀφήσει στὴ ζωὴ. Τὸν καταδίωξε, τὸν ἐβγάλε ἀπὸ τὸ θωμὸ ποὺ εἶχε καταφύγει καὶ τὸν ἀνάγκασε μαζὶ μὲ τοὺς ὀπλισμένους στρατιῶτες του νὰ πιεῖ τὸ κώνειο.

Ὁ Θηραμένης τὸ ἤπιε γελαστός καὶ ἡσυχός, ὅπως μᾶς λέει ὁ Ξενοφώντας (Ἑλλ. Β', 3, 11).

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Τί λές ! Για τὴν καρδιά ἄλλο ἀπὸ θαυμασμό. Μόλις φαίνεται ὁ ἥλιος στὴν ἀνατολὴ καὶ βρίσκω τὸ Σωκράτη ὀρθὸ μὲ νέες φροντίδες...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Βέβαια. Για ἐδῶ, ὅπου εἶναι διεφθαρμένο κάθε ἔθιμο, εἶναι πρᾶγμα θαυμαστό. Ἀπὸ πολλὴν καιρὸν κάθε ἀρετὴ, ποὺ δὲν εἶναι γιὰ ἀτομικὸ ὄφελος, ἔχει διωχτεῖ καὶ σὲ περιφρόνια ἔχει πέσει. Ἐδῶ ποὺ πρώτη φροντίδα οἱ ἐλεύθεροι πολῖτες ἔχουν νὰλλάζουν σὲ δειλοὺς καὶ γυναικόπρεπους σκλάβους, εἶναι πολὺ θαυμαστό, νὰ σηκώνεται, ὅμοια μὲ τὸν ἥλιο, ἐκεῖνος ποὺ στὰ χέρια του εἶναι ἐμπιστευμένο μέρος ἀπὸ τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—ὦ, ἀλήθεια, μόνον ἐσὺ ζεῖς προσέχοντας τὸ ἀξίωμα τοῦ Γερουσιαστῆ ; Ἀλλὰ βλέπω καλὰ πῶς μ' ἄλλη, ἴσως μάταιη καὶ ἔνοχη, σκέψη τρέφεις τὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά σου... Γιατὶ δὲν συμμορφώνεται ὁ σοφὸς Σωκράτης μὲ τὴν ἐποχὴ ; Γιατὶ κάθε του δύναμη δὲν ζυγίζει δικαιοτέρα ; Τὸ σοφὸ του κεφάλι...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—...δὲν ἀνέχεται ζυγὸ. Κάθε ἔργο μου, κάθε λόγος μου, σᾶς τὸ ἀπόδειξε καθαρὰ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ λαὸς δέχτηκε τοὺς ἐξευτελιστικούς ὅρους τοῦ Λύσανδρου (1). Τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἐξέθεσα φανερὰ τίς ἀντιλήψεις μου ἐνάντια στὴ νέα κυβέρνησις. Μὲ εἶδαν φανερὰ ἐχθροὺς καὶ ὁ Κριτίας (2) καὶ ὁ Θηραμένης καὶ ὅσοι εἶχαν τὸ μισητὸ ἀξίωμα τοῦ τυράννου.

(1) **Λύσανδρος** : Εἶναι ὁ μεγάλος στρατηγὸς τῆς Σπάρτης. Λέγουν πῶς οἱ γονεῖς του ἦταν εἰλωτές. Ὁ Λύσανδρος πέρασεν ὅλην τὴν ζωὴν ἐπιδιώκοντας νὰ κάμει τὴ Σπάρτη κυρίαρχο σ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Λύσανδρος, ὡς ναύαρχος, νίκησε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ Ἀλκιδιάδην, γιατί κατόρθωσε μὲ πονηριὰς νὰ ἔχει τὴν εὐνοία τοῦ νεώτερου Κύρου, χωρὶς ὅμως κα νὰ λοξοδρομήσει καθόλου ἀπὸ τὸν ἴσιο ὑπὲρ τῆς πατρίδας του δρόμο.

Ὁ Λύσανδρος ἦταν πολὺ σκληρὸς. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει πῶς ὅταν κυρίευσεν 180 ἀθηναϊκά πλοῖα, θανάτωσε τοὺς 3000 αἰχμαλώτους καὶ δὲν ἐπέτρεψε νὰ τοὺς θάψουν. Κατέλαβε πολλὰς κτήσεις τῶν Ἀθηναίων στὴ Θράκη καὶ Μ. Ἀσία. Στὸ τέλος πῆρε καὶ τὴν Ἀθήνα καὶ γκρέμισε τὰ τείχη της. Ἐφτάσας σ' ἀποκορύφωμα δόξας. Στὴν ἐποχὴ τοῦ ἦταν ὁ μόνος Ἕλληνας ποὺ τὸν λάτρευαν σὰν θεὸ καὶ τοῦ ἔστηναν θωμούς. Οἱ ποιητὲς τραγουδοῦσαν τὰ κατορθώματά του καὶ ὁ ἴδιος φρόντισε νὰ στήθῃ στοὺς Δελοῦς τὸ ἄγαλμά του.

(2) **Κριτίας** : Κριτίας ὁ νεώτερος ἦταν μαθητὴς καὶ αὐτὸς τοῦ Σωκράτη καὶ τοῦ Γοργία. Ἦταν πολὺ διαβασμένος καὶ ἔγραφεν ὥραϊα ἐλεγεία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώθηκαν ἐλάχιστα ἀποσπάσματα. Ἐκανε καὶ λόγους λαμπροὺς, καθὼς λένε, ἀλλὰ τίποτ' ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἔφτασε στὶς ἡμέρες μας. Ὁ Πλάτωνας, ποὺ ἦταν καὶ συγγενὴς του, τὸν ἐχτιμοῦσε πολὺ γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ χαρίσματα κα συχνὰ στὰ ἔργα του τὸν ἀναφέρει.

Μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν Λύσανδρο, ἐγίνεν ἕνας ἀπὸ τοὺς τριάντα τυράννους μαζὶ μὲ τὸν Θηραμένη. Ἀλλὰ τότες ἐδειξε σκληρότητα καὶ ὁ λαὸς τὸν ἐμίσησε. Σκοτώθηκε στὴν ἀντίστασιν ποὺ ἔφερε στὴν εἰσβολὴ τοῦ θρασυδούλου.

Ὁ Κριτίας ἐδειξε σκληρότητα καὶ στὸν συνάδελφό του Θηραμένη, γιατί ὅταν διαφώνησε μαζὶ τοῦ συνέτεινε πολὺ στὴν καταδίωξή του.

Ἄλλ' ἂν τότες τὰ λόγια μου στάθηκαν ἀνώφελα, τώρα δὲν θᾶναι μάταια τὰ ἔργα μου. Σοῦ τ' ὀρκίζομαι. Ἡ θ' ἀλλάξετε στάση ἢ θά πέσετε. Τὸ πρῶτο θᾶναι πράξη ἔνδοξη καὶ ὄχι μικρῆς φήμης. Τὸ δεύτερο, ἀπαίσια καὶ γεμάτη ἀτιμία. Ἡ μιὰ κόρη καρδιάς εὐγενικιάς, ἢ ἄλλη ἀτιμίας καὶ δειλίας. Ὡστε, θετικά, θά πάρω τὸ δρόμο πού ὁδηγεῖ στὴ δεύτερη. Ἀλλά...

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Τί ἐλπίζεις;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ἐγὼ δὲν ἐλπίζω ἄλλο ἀπὸ τὸ δίκαιο. Οὔτε καὶ ποθῶ ἄλλο.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Καὶ τί σκοπὸν ἔχεις;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Νὰ μπορέσω νὰ σβύσω ἀπὸ σᾶς τὴν περηφάνεια καὶ τὴ δύναμη τοῦ τύραννου, πού πιέζουν κάθε ψυχὴ πού ὑποψιάζεσθε πὼς ἔχει λεύτερες σκέψεις. Ἡ Ἀθήνα θά μ' ἀκούσει νὰ σηκώνομαι σήμερα ὡς ὑπερασπιστὴς μιᾶς ὑπόθεσης εὐγενικιάς καὶ δίκαιης.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Ἀκουσέ με, Σωκράτη. Σὺ πού ἔχεις ὄνομα σοφοῦ, ὅπως καὶ εἶσαι, μετρίασε τουλάχιστο γιὰ λίγο τὴν ὁρμή σου καί, πιδ ἥρεμος, μετρίασε τὰ λόγια σου. Σκορπᾷς στὴν καρδιά τῶν Ἀθηναίων σπόρους ἐπαναστατικούς. Φροντίζεις νὰ στρέφεις ἐναντίον μας τὴν ὁργὴ τοῦ λαοῦ πού σωπαίνει, ὄντας σχεδὸν συνειθισμένος στὴ διοίκησή μας.... Καὶ ποιά ὠφέλεια περιμένεις; Τὸ καλὸ τοῦ λαοῦ, ἴσως; Ἀλλὰ πές μου: Μήπως ἐλπίζεις πὼς στὶς διαμάχες καὶ στὶς φριχτὲς ἀτιμωτικὲς φλόγες τοῦ ἐμφύλιου πολέμου θά βρεῖς ἡμέρες εὐτυχίας; Ἐλευθερία; Σκέψου πὼς καὶ οἱ τριάντα εἴμαστε δραστήριοι. Ἐπιχείρηση, βλέπεις, ὄχι εὐκόλη. Στὴν παραχωρῶ σχεδὸν εὐτυχισμένος. Ἐστὼ νῦναι τὸ τέλος μας ὅπως τὸ ἐπιθυμεῖς, ἄγριος θάνατος καὶ ταχύς! Γι' αὐτὸ τάχα θᾶναι ἢ Σπάρτη λιγότερο ἰσχυρή; Ὁ Λύσανδρος ζεῖ. Ἡ Σπάρτη ἔχει ἀκόμη πλοῖα καὶ ὄχι λίγους πολεμιστὲς. Καὶ ἡ Ἀθήνα δὲν στερεῖται καρᾶβια καὶ στρατιῶτες, ἀλλὰ δὲν ἔχει πιά τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ τείχη. Καὶ τῆς εἶναι τόσον χρειάζομενα, ὅσον ἀνώφελα εἶναι στὴ Σπάρτη. Τὸ ξέρεις, πὼς συχνά, ἂν ὄχι νίκησαν, σταμάτησαν, ὥστόσο, τὴν πορεία τῶν νικητῶν. Μιλοῦν ἀρκετὰ γι' αὐτὸ οἱ ἡμέρες τῶν Ἀχαρνῶν (1) καὶ οἱ θλιβερὲς πού προηγήθηκαν. Μόλις θᾶφτανε στὴ Σπάρτη ἡ φωνὴ τῆς ἐπανάστασης, καὶ θᾶβλεπες χιλιάδες καὶ χιλιάδες νὰ παίρνουν τὰ σπαθιά καὶ νὰ γίνονται οἱ τρομεροὶ τοῦ θανάτου μας ἐκδικητές. Ἀλλὰ τί λέω; Δὲν θᾶμενε τίποτα στὴν πρώτη ὁργὴ τοῦ (2) Καλλίβιου καὶ τῶν ἀνδρῶν του. Δὲν θ' ἀπόμενε τίποτε ἀπὸ τὸν περήφανο καὶ τολμηρὸ λαό, τὸν θορυβοποιό, τρελλό καὶ στὸν κίνδυνο δειλό, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τόσο τολμηρὸ στὴν ἐπιζήτησή του; Ἀχ, Θεά! Κοίταξε πού τρέχει τὸ αἷμα σάν ποτάμι γεμίζοντας τοὺς δρόμους. Κοίτα τὸ χῶμα γεμάτο πολῖτες ἐξαντλημένους, πού ψυχομαχοῦν. Βλαστημώντας τὸ ὄνομά σου, ψυχρὲς ἡρώ-

(1) Οἱ Ἀχαρνῆς, τὸ σημερινὸ Μενίδι. Ὁ Θουκυδίδης μιλά γιὰ τὸ κρασί τους καὶ τὸ λάδι. Στὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο διακρίθηκαν γιὰ τὴν φιλοπατρία τους καὶ συγκέντρωσαν 3000 ἄνδρες, πρᾶγμα ἐκπληκτικὸ γιὰ τὴ μικρὴ περιφέρειαν.

(2) Ὁ Σπαρτιάτης πού μπήκε στὴν Ἀκρόπολι μετὰ τὴν σπαρτιατικὴ φρουρά, ὡς προύραρχος ἐπὶ Λυσάνδρου.

κὲς κατεβαίνουν στὴ Δίκτη (1). Κοίταξε τίς χῆρες τους καὶ τὰ ὀρφανά, πού πλένουν τίς φριχτὲς πληγὲς τῶν ἀνδρῶν τους καὶ τῶν πατέρων με δάκρυα θλίψεως. Τοὺς ἀναστεναγμούς καὶ τὰ βογγητὰ δὲν ἀκούς τῆς πατρίδας, πού κλαίει τὰ παιδιά της καὶ τὰ παληκάρια της; Ἀχ, πόσο σκληρὸς εἶσαι σύ, ἀφοῦ, μόνο σκέφτοντάς το δὲν παγώνει τὸ αἷμα σου ἀπὸ φρίκη!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ἡ περὶ τεχνὴ ὁμιλία σου τοῦ κακοῦ προσπαθεῖ νὰ ἀλλάξει σὲ μένα ὅ,τι πρότεινα. Ἐδῶ ἀκούω μόνο τὸ ὄνομα τοῦ πολίτη, τῆς πατρίδας, τοῦ συζύγου, τοῦ πατέρα. Ἀλλ' ὁ πατέρας, ὁ σύζυγος, ὁ πολίτης, ἡ πατρίδα, ποῦ εἶναι; Ἐκεῖ πού ὁ ἥλιος φωτίζει πάντα με νέα δύναμη, κάθε νέα προσδοσία τῶν τυράννων. Γιατὶ νὰ ζοῦμε ἐκεῖ πού ἡ νύχτα ὑψώνεται μετὰ τὸ σκοτεινὸ της πέπλο γιὰ νὰ μᾶς σκεπάσει πάντα πιδ ταπεινοὺς σκλάβους; Παρὰ νὰ περνοῦμε τόσον ἄθλιες ἡμέρες, καλύτερα νὰ πεθάνομε.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Στὸ γραπτὸ σου, ὅποιο καὶ νᾶναι, πηγαινε. Τρέξε, δύστυχε. Συμπόνια νοιώθω γιὰ σένα ὄχι λίγη!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ὡ, νέα ἀλήθεια, νέα συμπόνια φωλιάζει σὲ σᾶς τοὺς σκληροὺς, τοὺς ἔνοχους δυνάστες τῆς πατρίδας! Κλείσατε ποτὲ στὴν καρδιά σας, ἔστω καὶ μικρὴ, κάποιαν ἀρετὴ; Ἀγαπᾶτε μονάχα τὸ δικό σας καλὸ. Σ' ὅποιον ἐπιχειρεῖ νὰ σᾶς κόψει τὸ δρόμο, τοῦ φερνόςαστε πότε ἀπειλητικά, πότε βουβὰ καὶ πότε ἄγρια, ἀλλὰ ποτὲ τίμια. Τί τὸ περίεργο; Περήφανα, ἄδικο, ψεύτικα, ὅμοια καὶ ἄξιά σας, αἰσθημάτων τρέφουν τὴν ψυχὴ σας. Ἀλλὰ τί χάνομαι σὲ μάταια λόγια; Ἀπὸ ψηλὰ ὁ ἥλιος στέλνει τίς λαμπρὲς του ἀχτίδες. Ἄν σοῦ ἀρέσει, ἀκολούθησέ με στὴ Γερουσία. Ἐκεῖ θά σοῦ δώσω λογαριασμὸ ἀτόφιο γιὰ τίς σκέψεις μου.

Σ Κ Η Ν Η Τ Ρ Ι Τ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΠΕΙΣΩΝΑΣ—ΚΡΙΤΙΑΣ

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Τὰ βήματά σου σταμάτησε λίγο, Σωκράτη. Καὶ σὺ ἐπίσης, σύντροφε, ἄκουσε τὸ κακὸ πού ἀπάνωθ' ἐμας κρέμεται.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Ποιό;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἐμένα ρωτᾷς; Δὲν μίλησες τάχα ἀκόμη μαζί του; Δὲν τὸ εἶδες τάχα ἀκόμη καλὰ στὸ πρόσωπό του καὶ ρωτᾷς ἐμένα; Ἐκεῖνος, ὁ Θηραμένης, πού τόσο πολὺ διαφέρει ἀπὸ μᾶς στὸ χαρακτήρα, ἂν καὶ τὸν κάνει ὅμοιον με μᾶς τ' ἀξίωμα του, αὐτὸς πού γιὰ καθάρια ἀρετὴ καμαρώνει καὶ γιὰ καρδιά ἀδιάφθορη, ἀνακατεύεται μετὰ τὸ λαὸ καὶ ἔχει ἰδέες στασιαστικές. Νάκουες πόσον εὐγλωττο τὸν κάνει τὸ μεγάλο μῖσος, τὸ ἄγριο πὼς ἔχει περιγράψει ἀπαίσια στὸν τυφλὸ λαό, πού πυκνὰ τὸν κυκλώνει, κάθε μας ἔργο! Δὲν ξέρω ποιά δύναμη, ποῖο σπᾶθι σπρώχνει τὸ χέρι μου. Ἀχόρταστη δίψα, ἀκράτητη, μέκασε γιὰ τὸ αἷμα του...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ποιὰν ἄλλη δίψα ἐχτὸς τοῦ αἱμάτου μπορεῖ ποτὲ νὰ δο-

(1) Ἡ Δίκτη, βουνὸ τῆς Κρήτης. Λέγεται σήμερα καὶ Λαπίθι. Ἐχει ὕψος 2160 μέτρα. Ἐκεῖ, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ἦταν ἡ ἐδρα τῆς λατρείας τοῦ Δία.

κιμάσει ἓνας τύραννος ; Πῶς βράδυνες τόσο νὰ χορτάσεις ; Μοῦ φέρνει ἐκ-
πληξή καὶ θαυμασμό πῶς τὸ γενναῖο σου σπαθί...

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Θὰ ἔλθει καιρὸς ποὺ δὲν θὰ κρατιέται τὸ χέρι μου.
Δυστυχῶς ! Καὶ στὸ αἷμα ἐκείνου δὲν θὰ προσθέσει ἄλλο πιὸ εὐχάριστο. Σὺ,
ὥς τόσο, ξακολούθησε νὰ εὐνοεῖς τὸν ἐλεεινὸν ἐχθρό μου. Ποτὲ δὲν θὰ μπεῖ
φόβος στὴν καρδιά μου. Μὲ δίδαξες νὰ μὴ φοβοῦμαι καὶ νὰ μὴν πλανιέμαι.
Καὶ ἀκολουθῶ, καθὼς βλέπεις, τίς συμβουλές σου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Πές μου: σὲ δίδαξα ποτὲ νὰ γίνεις ἔνοχος τύραννος; Μόλις
σὲ εἶδα ἀκροατὴ στίς συμβουλές μου, ἔνοιωσα νὰ ξυπνοῦν ἐντὸς μου
χίλιες φωνές ἐναντίά σου. Κάθε σου πράξη, κάθε σου λόγος, μοῦδειχναν κα-
θαρά πῶς σὲ γῆ κακὴ ἔσπερνα κι' ἄλλο ἀπὸ κακοὺς καρπούς, μ' ὅλο ποὺ
κακοὺς σπόρους δὲν ἔρριξα, ἀνώφελο ἦταν νὰ περιμένω. Σ' ἔβλεπα νὰ βρίζεις
μὲ κακία καὶ ἐπιδέξια νὰ συκοφαντεῖς στὰ πρῶτα σου χρόνια κάθε σύντροφό
σου. Ἦταν στὴν καρδιά μου θλιβερὸ καὶ ἔνοχο προμήνυμα. Ἐτρεμα γιὰ τὴ
δύστυχη τούτη πατρίδα. Κ' ἔκλαψα πικρὰ γιὰ τοὺς καλοὺς καὶ πραγματικούς
πολίτες της. Ἀχ, γιατί ποτὲ στὴν προσποίηση νὰ μὴν ἀντισταθῶ! Μόλις ἄκουα
νὰ σὲ ὀνομάζουν τύραννο, καὶ τὸ θάνατο πόθησα γρήγορα νὰ βγάλει ἀπὸ
τὰ δυστυχισμένα μάτια μου τὴ φρικτὴ ὄψη τῆς πιεζόμενης πατρίδας. Ἀλλ'
εἶχε κλειστὰ τ' αὐτιά στὴν προσευχή μου καὶ μὲ κρατεῖ ἀκόμη στὴ ζωὴ. Στὴ
ζωή ! Καὶ γιὰ πόσο ; Σὲ λίγο θὰ τὸ δεῖς. Φοβερὸ ἐχθρό, ἐκδικητὴ κάθε δυνα-
τῆς βρυσιάς, θὰ μὲ δεῖτε σήμερα, νὰ σηκώνομαι φορτωμένος ἀπὸ χρόνια καὶ
χωρὶς δειλία στὴν ψυχὴ. Μὲ ὀργὴ ἀπέραντη γιὰ τοὺς ἔνοχους τυράννους ἔχω
τὴν ψυχὴ γεμάτη. Ὅση γαλήνη, ἡσυχία καὶ βαρυσμάρα δείχνω στίς ἀνι-
αρὲς οἰκιακὲς φροντίδες, τόσο θέλω νὰ δειχτῶ, γεμάτος θάρρος στίς δημό-
σιες, τίς τόσο σὲ μένα ἱερὲς καὶ ἀγαπημένες.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Τὸ μῖσος γιὰ μᾶς πολὺ σὲ τυφλώνει. Γι' αὐτὸ βλέπεις
κακό. Ἄν ὁ Κριτίας κ' ἐγὼ προσπαθοῦμε νὰ συγκρατήσουμε τὸ αὐθάδικο
πλῆθος, νὰ μὴν παραβεῖ τοὺς νόμους....

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Καὶ ὀνομάζεις νόμους ἐκείνους ποὺ μόνο ὁ φτωχὸς ὑπα-
κούει καὶ ὁ πλούσιος ἐρμηνεύει ὅπως θέλει ; Ἐνοχὴ ἀπὸ χρυσάφι δύναμη !
Τὸν κάθε πιὸ τρελλό, πιὸ ἐλαττωματικὸ καὶ πιὸ προδότῃ ἄνθρωπο, ἐσὺ τὸν
λατρεύεις ὡς σοφό, πιστὸ στὴν ἀρετὴ καὶ πραγματικὸ φίλο τῆς καλοσύ-
νης. Ἀχ ! ὦραῖο καιροὶ ποὺ πέρασαν ! Ἀχ, ἡλίου κακοῦ μισητὲς καὶ ἔνο-
χες τωρινὲς ἡμέρες ! Ἴσως σήμερα γιὰ τὸ χαμό σας νὰ μοῦ χρειαστεῖ περισ-
σότερο τὸ τροχισμένο σπαθί ἀπὸ τὰ λόγια μου.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Μήπως πιστεύεις πῶς θάχεις τὴν ἴδια εὐνοϊκὴ τύχη ἐναντίον
μας, ὅπως εἶχες μὲ τοὺς Κορινθίους ; Ἡ θάρρεῖς πῶς εἶναι τὸ ἴδιο εὐκολο
νὰ μεταχειριστεῖς τὸ σπαθί, ὅπως τὴ γλῶσσα καὶ τὰ βιβλία ; Στὴν πνοὴ
τῆς ὀργῆς μας ἡ τόλμη σου εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ σκόνῃ στὸν ἀέρα...

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Γιατί, Πείσωνα ; Γιατί προσπαθεῖς νὰ σκορπᾷς λόγια
στὸν ἀέρα ; Ρώτησε μόνο, περήφανος, τὸν ἄνθρωπο ποὺ μισεῖ τοὺς τυράννους
τὸ λόγο ποὺ γίνεται ἀσπίδα ἀτιμῶν σκοπῶν. Μήπως δὲν εἶναι ὑπερασπι-
στὴς καὶ φίλος τοῦ Θηραμένη, ποὺ εἶναι κι' αὐτὸς Τύραννος, δειλὸς καὶ μι-
σητὸς ἔνοχος. ὦ, κοίτα δικαιοσύνη !

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Μισεῖς σὲ μᾶς, τὸν Κριτία καὶ τὸν Πείσωνα (1). Τὴν
ἀδικη ὀργή σου προφασίζεσαι πῶς προκαλεῖ ἡ δύναμή μας. Μεταχειρίζεσαι
ἄτιμα καὶ ὄχι σωστὰ μέσα. Σεβάσου, ὦ, σεβάσου καλύτερα τὴ φήμη τοῦ ἑαυ-
τοῦ σου. Τὸ φημισμένο στὸν κόσμον ὄνομά σου μπορεῖ νὰ σβύσεις, ἂν τὸ κη-
λιδώσεις μ' ἓνα μόνο περιστατικό. Ποιὸ σφάλμα μᾶς βρίσκες ;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Εἴμαστε παιδιὰ τοῦ Κλινία. Ἴδου τὸ σφάλμα μας. Θέλεις
νὰ τοῦ ἀρέσεις ; Ἀφῆσε τὴν ἐξουσία, ἢ, ἂν τὴν κρατήσεις, νὰ τὸν συμ-
βουλευσαι. Κι' ἀκολουθεῖ κατὰ γράμμα τίς συμβουλές του. Ἀφῆσε λεύ-
τερο τὸ χαλινάρι στὸ δύσκολο ὑποτασσόμενο ὄχλο. Μὴ δειλιάσεις, ἂν παρα-
βιαστοῦν οἱ νόμοι. Κάθε ἀναρχία κάτω ἀπὸ τὸ μανδύα σου ἄς βρεῖ ἄσυλο
ιερό. Ἐτσι θὰ γίνεις γρήγορα ἀγαπημένος φίλος του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Κριτία. Σὲ προσβολὲς καὶ πειράγματα τοῦ κάκου
καταφεύγεις...

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Πολὺ λιγώτερο ἀπ' ὅσο σὺ στὸ μῖσος.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἀξίζει τάχα ποτὲ ὁ μεγαλόψυχος ὑπερασπιστὴς τοῦ Θη-
ραμένη προσβολὴ ἢ περίπαιγμα ; Ὁ Θηραμένης ἔχει καρδιά...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Καυχιέται πῶς ἔχει πιὸ καθαρή ἀπὸ τὴ δική σου. Οἱ
σκέψεις του εἶναι λεύτερες, ὅμοια μὲ τὴν ἐλεύτερη καρδιά του. Ἡ ψυχὴ του,
ἀδιάφθορη, ἀκολουθεῖ τὴν ἀρετὴ. Εἰλικρινὲς στίς ὁμιλίες του. Δὲν πιέζει τὴν
Πατρίδα. Θερμὸς φίλος τῆς δικαιοσύνης. Διαφέρει πολὺ ἀπὸ σᾶς ἐκεῖνος, ποὺ
μὲ φωνὲς ἀκατάπαυστες ὀνομάζει ἐλευθερωτὴ του ὁ πιεζόμενος λαὸς καὶ
πού, κι' ἂν ἔχει τίποτε κακό, εἶναι μονάχα πῶς ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Τυράννου.

Σ Κ Η Ν Η Τ Ε Τ Α Ρ Τ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΠΕΙΣΩΝΑΣ—ΚΡΙΤΙΑΣ

Λαὸς ποὺ μπαίνει λίγο-λίγο

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Πάντα ἄσπονδος σὲ μᾶς...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Θὰ εἶμαι ἐχθρός σας, ὥς ποὺ σεῖς θὰ εἰσθε σκληροὶ τυ-
ράννοι.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Καὶ ἡ ὀργή μας...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Τὴν περιφρονῶ.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Μὰ μπορεῖς ;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Περισσότερο ἀπ' ὅ, τι νομίζεις. Πρὶν πέσει ὁ ἥλιος θὰ σὲ
διαψεύσω.

Σ Κ Η Ν Η Π Ε Μ Π Τ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΠΕΙΣΩΝΑΣ—ΛΑΟΣ

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Γιὰ νὰ μετανιώσεις, Σωκράτη, λίγος καιρὸς σοῦ μένει. Ὁ
Κριτίας, φαίνεται, ἔχει θυμώσει πολὺ. Ἀλλὰ μπορεῖ ν' ἀλλάξει, ἂν τὸ θελή-
σεις. Τρέμε, τρέμε, ἂν ἡ καρδιά του ἀγριέψει περισσότερο. Τρόμαξε μὴν ὀπλί-
σει τὸ χέρι του μὲ τὸ σπαθί. Τρομερὸς, ἀμέσως ἐκδίκηση ἄγρια, σκληρὴ,
δολοκληρωτικὴ θὰ ζητήσει.

(1) Πείσωνας : Ἐνας ἀπὸ τοὺς τριάντα Τυράννους.

Σ Κ Η Ν Η Ε Κ Τ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΛΑΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Τρέμετε σεις κακόσκεφτοι τύραννοι. Θάχετε καὶ τὴ δική μου ὀργή καὶ τὸ τρομερὸ μῖσος τῶν πολλῶν. Μισητὴ γενιά! Ἀθηναῖοι, σὰς καλῶ σήμερα στὴν Γερουσία. Θὰ σηκωθῶ ἐγὼ ὑπερασπιστὴς τῆς ἐλευθερίας. Ἄλλο μάρτυρα ἀξιώτερο δὲν ξέρω νὰ βρῶ, οὔτε νὰ ἔχω ποτὲ θέλω.

ΠΡΑΞΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

Σ Κ Η Ν Η Π Ρ Ω Τ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Δὲ φτάνεις ἔγκαιρα, Θηραμένη. Δὲν πρέπει τώρα νὰ στεκόμαστε μὲ μάταια λόγια.... Χρειάζονται ἔργα. Ἄς μὴν ἀργοῦμε. Ἀλοίμονο, ἂν διστάσεις μιὰ μόνη στιγμή. Θὰ πέσει στὸ κενὸ ἡ κρεμάμενη κόψη τοῦ ἐκδικητικοῦ μας ὅπλου. Ἄχ, ναί, πιστέψέ μου το. Μπορεῖ νὰ πέσει στὸ κενό, ἂν δώσουμε καιρὸ νὰ σκεφτοῦν οἱ ἄτιμοι ἐχθροὶ τῆς ἐλευθερίας. Θὰ σταθοῦμε ἐμεῖς τάχα, ἐνῶ οἱ ἄλλοι δαπανοῦν τίς ὥρες τους γιὰ νὰ μᾶς ἀπατοῦν;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ἐγὼ δὲν στέκω. Πρῶτα ζήτησα τόπο γιὰ νὰ μιλήσω ἀπὸ τὸ πλῆθος ποὺ εἶχε μαζευτεῖ γύρω μου. Καὶ τώρα ἔφτασα ἐδῶ ποὺ μὲ περιμένουν κι' ὅπου θὰ σ' ἔβλεπα ἀπὸ μακριὰ νὰ στέκεις μόνος. Ἦταν ἄλλοι μαζί σου πού, ἂν ἔμενα, θ' ἄβλεπαν τὰ σχέδιά μου. Κ' ἔτρεξα στὸν Φεῖδωνα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Τί ἔχεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ὅλα...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Τὸν πιστεύεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ἴσως νὰ ἦταν ἡ πίστις τοῦ ἀμφίβολοι. Τώρα, ὅμως, τὴ θαρῶ θετική. Ὅχι πὼς ἄλλαξε φύση, ὄχι. Ποτὲ δὲν ἀλλάζει ὁ ἄθλιος καρδιά, ποτέ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Γιατί λοιπὸν τὸν ἐμπιστεύεσαι;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Γιατί ἔγινε ἐχθρὸς ἄγριος τοῦ Κριτία καὶ τοῦ Πείσωνα. Ἐχει λοιπὸν λόγον ποὺ ἐνώνεται μὲ μᾶς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Μὴ σὲ τυφλώνει ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη γιὰ τὴν τόσο δίκαιη ὑπόθεση ποὺ αἰσθάνεσαι ἐντός σου. Λίγοι, μὰ πιστοί, χρειάζεται νὰ εἴμαστε ἐμεῖς. Περισσότερο παρὰ κρυφά, θετικὰ πρέπει νὰ εἶναι τὰ χτυπήματά μας. Σὲ τόσο κακὸ θὰ διάλεγες ποιὸς κρατεῖ κλεισμένη τὴν καρδιά; Πὼς νὰ ἐμπιστευθεῖς ἓνα σπαθί; Ἄν δὲν εἶναι τολμηρὸς νὰ τὸ γυμνώσει ἐναντίον μας, πρέπει νὰ φοβούμεστε πὼς στὸ σπαθί του δὲ θὰ βάλει χέρι. Ὁ Φεῖδωνας μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Κριτία; Στὶς πολλὰ καὶ ποταπὰς ἐπιχειρήσεις τους δείχτηκαν πάντα φίλοι. Πὼς νᾶναι δικὸς μας ποὺ δὲν ὑπῆρξαμε ποτὲ σύντροφοί τους, ἐμεῖς ποὺ πάντα κατηγοροῦμε καὶ γεμίζουμε ντροπὴ κάθε ἔργο ποὺ δὲν εἶναι δίκαιο.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Ὁ Φεῖδωνας ἔπρεπε νᾶναι φίλος καὶ μάλιστα στενὸς κάθε ἐχθροῦ μας. Στους σκοποὺς του εἶχε

ἐμᾶς συχνὰ ἐμπόδιο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντα σύμφωνοι οἱ ἄθλιοι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Οἱ θυμοὶ καὶ οἱ διαφωνίες τους εἶναι μονάχα θύελλες τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἀμέσως θ' ἄχουν τέλος καὶ ἀπόλυτὴ γαλήνη. Γρήγορα θὰ τοὺς δεῖς νὰ γίνονται φίλοι καὶ μάλιστα στενότεροι ἀπὸ πρὶν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Μὴ φοβάσαι, ὄχι, πὼς θὰ γυρίσει κοντὰ τους ἡ εἰρήνη. Ἐχουν ἐμπόδιο ἀνίκητο, μεγάλο. Ἀτιμὴ δῖψα φιλαργυρίας τοὺς κάνει ἐχθροὺς γιὰ τὸ χρυσάφι ποὺ δὲν μοιράστηκαν ἴσια. Ὁ Κριτίας κράτησε τὰ περισσότερα. Ὁ ἄλλος κατέφυγε στοὺς Μεγαρεῖς. Τώρα βλέπεις μεγάλος λόγος ὑπάρχει νὰ ἐμπιστευθῶμε στὴ φιλονικία τους. Καὶ οἱ δύο δοκιμάζουν τὴν ἴδια ἀπληστία. Τολμηρὸς ὁ ἓνας, ἀνταποδίνει τὴν φιλία τοῦ Καλλίβιον καὶ ἄλλων πολλῶν φίλων των. Ὅχι λιγότερο ἀπὸ τὸν ἄλλον γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴν του δύναμη, στέκει τολμηρὸς. Δὲ θὰ μαλώσουν βέβαια γιὰ λίγο διάστημα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Καὶ θέλεις νὰ περιμένουμε τὸ τέλος ἑνὸς πολέμου ποὺ εἶναι ἀκόμη μακριά; Πὼς θὰ μπορέσουμε ν' ἀνθέξουμε στὰ μακρὰ βάσανα; Πὼς θὲς νὰ περιμένουμε ἐν' ἀμφίβολο ἴσως ἀποτέλεσμα καὶ νὰ σταθοῦμε ἀδρανεῖς, σὰν θεατὲς σὲ θέατρο. Κι ἂν λάβεις μέρος σὲ τόσο ἐνοχὴ φιλονικία, πιστεύεις πὼς θὰ φύγεις ἀτιμώρητος ἀπὸ τὸ μολυσμένο σπαθί; Ἡ θὰ σκοτωθεῖς, καὶ τότε δὲν φέρνεις καμὴν ὀφείλεια στὴν πατρίδα, ἢ θὰ ζήσεις, γιὰ νάκοῦς νὰ σὲ λένε ἄτιμο. Ποιὸς θὰ πιστέψει πὼς ἔλαβες μέρος, ὄχι γιὰ τὸ χρυσάφι ποὺ μοιράστηκαν ἄδικο, ἀλλὰ μόνο γιὰ τὴν ἀγάπη τῆς πατρίδας καὶ τῆς ἐλευθερίας; Ὁ λαὸς ἀφαρπάζεται ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα. Ἄδικο θὰ ὑδρωνε γιὰ νὰ τὸν βγάλεις ἀπὸ τὸ πρῶτο του λάθος.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ πάρω τὸ ὅπλο γιὰ νὰ ἐκδικηθῶ, ὅπως ὁ Φεῖδωνας (1), ποὺ ἔχει τὸ δικό του γιὰ ἀτιμὴ ἐκδίκηση. Οὔτε θέλω νὰ περιμένω τὸ μακρινὸ κι' ἀμφίβολο τέλος ἀπὸ τὴν φιλονικίαν τους. Ἄλλη σκέψη, ὅπως διόλου ἄλλη, εἶχα στὸ νοῦ. Πρὶν μάθει ὁ λαὸς τίς διαμάχες τους καὶ τὴν ἀφορμὴ, θ' ἄχαμε τελειώσει ὅλα. Μιὰ ὥρα, μιὰ ὥρα μόνο θὰ λείπει ἀπὸ τὴν ἐρχόμενη χαρὰν γιὰ, ποὺ στὰ ὅπλα θὰ μαζέψουμε, μπροστὰ σὲ τοῦτο τὸ ναύ, ὅλη μας τὴ δύναμη. Χίλιοι δικοί μου κι' ἄλλοι τόσοι ὀπλισμένοι τοῦ Φεῖδωνα θὰ κυκλώσουν σφιχτὰ τὰ σπῆτια τοῦ Κριτία καὶ τοῦ Πείσωνα. Ὁ Ἰπποκλῆς (2) καὶ ὁ Λαμπροκλῆς (3) θὰ κάμουν τὴν ἴδια ὥρα ἔφοδο στὰ σπῆτια τοῦ Θεόγνι (4) καὶ τοῦ Χαρικλῆ (5), ἐνῶ σύ, γεμάτος

(1) Φεῖδωνας, ἓνας ἀπὸ τοὺς Τριάντα Τυράννους. Στὴν Ἀθῆνα τὸν ἐχτιμοῦσαν τόσο, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἡττὰ τῆς Μουνυχίας στὰ 403 π. Χ. ποῦφωγαν οἱ 30 Τύραννοι γι' ἀσφάλεια στὴν Ἐλευσίνα, αὐτὸς ἐκλέχτηκε μ' ἄλλους 9 ἐμόφρονες τοῦ ὀλιγαρχικοῦ νὰ κυβερνήσει.

(2) Ἰπποκλῆς: ἓνας ἀπὸ τοὺς 10 Ἀθηναίους ἄρχοντες ποὺ ἔκλινε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Φεῖδωνα, ἀντίθετος τοῦ Κριτία καὶ Χαρικλῆ. Ὅταν ἔπεσαν οἱ 30, ἐξορίστηκε.

(3) Λαμπροκλῆς: ὁ μεγαλύτερος γιὸς τοῦ Σωκράτη, ποὺ τὸν ἀπόχτησε ἀπὸ τὸν πρῶτο του γάμο μὲ τὴν Ξανθίππη. Ὁ φιλόσοφος τὸν ἀγαποῦσεν ἐξαιρετικὰ.

(4) Θεόγνις: Τύραννος ἀπὸ τοὺς πρὸ διαφωτισμένους καὶ ἐξαιρετικὰ φιλο-

φρόνηση καὶ ἀξία, θὰ θελήσεις νὰ γίνεις ὁδηγὸς τοῦ λαοῦ ἐναντίον τοῦ φοβητσίδη καὶ δειλοῦ Ἐρατοσθένη (1), πού ὁ φόβος μαζεῦει γύρω του πολλὰ καὶ ἔξυπνες προφυλάξεις. Ὁδηγὸν ὑπέροχο ἄλλον ἀπὸ σένα ὁ λαὸς ἀπὸ καιρὸ δὲν περιμένει. Στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ὕπνου οἱ ἔνοχοι ἐχθροὶ θάχουν τὰ γυναῖκα κορμιὰ τους, καὶ ἀπὸ μᾶς θὰ πᾶνε στὴν ἀγκαλιὰ ἀναπόφευκτου θανάτου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ἄς μὴ μᾶς βγεῖ σὲ κακὸ πού ἐμπιστευόμαστε τὴν ὑπόθεση σὲ χέρια ἀμφίβολα, καὶ πού ὀργοποροῦμε!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Δὲν ὀπλίζονται μόνο γιὰ μᾶς! Ἔχε ἐλπίδα! Δὲν θάργησει τὸ χτύπημα. Νὰ μὴν ἦταν ἀκόμα μεσημέρι!

Ἄλλὰ ἡ ἡμέρα πού μένει εἶναι λίγη.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Δὲν ἄκουες πόσον αὐθάδιστα μιλοῦσεν ὁ Κριτίας;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Μήπως ὑποπτεύεται;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Εἶναι βέβαιος. Μοῦ εἶπε πὼς σ' ἄκουσε νὰ μιλεῖς ἐναντίον στοῦ κόμματος. Γι' αὐτὸ ὠρκίστηκεν ἄγρια ἐκδίκηση.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Πιὸ ἄγρια καὶ ἄμεση θὰ πέσει ἀπάνου του, τὸν δειλὸ καὶ ἄθλιο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Γι' αὐτὸ μίλησα φανερά. Ὁ Πείσωνας τόλμησε νὰ μοῦ πεῖ γιὰ φιλονικίες. Μὲ κατηγορήσεν ὁ Κριτίας πὼς εἶμαι πολὺ φίλος σου κι' ἔφυγε ἀπειλώντας...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—ὦ, προδότες! Νὰ σὲ ἀπατήσω...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Θηραμένη! Ξέρεις πολὺ καλὰ τὴν καρδιὰ τοῦ Σωκράτη. Ἡ πίστη μου, τὸ ξέρεις, δὲν εἶναι ἀμφίβολη. Πὼς θὰ μπορούσα νὰ προδώσω τὴν πατρίδα μου, ἀφοῦ γιὰ χάρη τῆς ἀφῆνω κατὰ μέρος τὴν εἰρήνῃ πού τόσο ἀγαπῶ. Θάλεγε πὼς δὲν εἶμαι πιά ἐγὼ ὁ Σωκράτης. Μόνον τ' ἄσπρα μαλλιά μου, αὐτὰ μὲ κάνουν γέρο. Τόλμη, δύναμη, σταθερὸ χέρι καὶ τώρα. Εὐχάριστο καὶ ἀγαπημένο βάρος στοῦ κορμὶ μου εἶναι ἡ ἀσπίδα, ἡ περικεφαλαία, τὸ σπαθὶ καὶ τὸ ραβδί. Ὅμως, θὰ ἦταν πιὸ εὐχάριστο γιὰ μένα, ἂν μεταχειριζόμουν τὰ ὅπλα γιὰ ἐξωτερικοὺς ἐχθρούς. ὦ, πατρίδα μου! Δὲν νοιώθω λίγο πόνο, χύνοντας τὸ αἷμα τῶν λιγοστῶν παιδιῶν σου,

χρήματος, τόσο πού δὲ δίσταζε νὰ σκοτώσει, κατὰ τὸν Λυσίαν, ἄνθρωπο γιὰ νὰ τοῦ πάρει τὰ λεπτὰ. Ὁ ἄλλος γιὰ τὸν ὁποῖον μιλεῖ εἶναι ὁ Πείσωνας.

Ὁ Θεόγνης ἠσχολεῖτο καὶ μὲ τὴν ποίησιν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ πιτυχαίνει καθόλου. Γι' αὐτὸ ὁ Ἀριστοφάνης τὸν λέει χιόνι καὶ πὼς «ψυχρὸς ὢν, ψυχρῶς ποιεῖ».

(5) *Χαρίκλῆς*: Ὁ Χαρίκλῆς ἦταν, μαζὶ μὲ τὸν Κριτία, ὁ θιαυότερος τύραννος. Ἐνῶ ἦταν ὀλιγαρχικός, ὑποκρινόταν τὸ ἀντίθετο καὶ συνεργάστηκε μὲ τοὺς δημογῶγους Κλεώνυμο καὶ Ἀνδροκλῆ γιὰ νὰ ἐξεγερθεῖ ὁ λαὸς ἐναντίον τοῦ Ἀλκιβιάδη, πὼς ἀσέβησε κατὰ τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια. Ὅταν ἡ Ἀθήνα παραδόθηκε στοὺς Σπαρτιάτες, ἐγίνε τύραννος.

(1) *Ἐρατοσθένης*: Ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Θηραμένη. Ὅταν διώχτηκαν οἱ 30 Τύραννοι ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, αὐτὸς ἔμεινε μὲ τὸν Φείδωνα. Ὁ Λυσίας τὸν κατηγορεῖ γιὰ τὸ φόνο τοῦ ἀδελφοῦ του Πολέμαρχου.

πού δὲν σοῦ εἶναι πιστά. Ἄχ, νὰ μπορούσα νὰ σὲ σώσω χωρὶς νὰ σὲ πληγώσω! Πόσο χαρούμενος θὰ ἦμουν, ἔστω καὶ δίδοντάς σου τὴ ζωὴ μου!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Κοίταξε, ὁ Κριτίας ἔρχεται κατὰ μᾶς καὶ ὁδηγεῖ μαζί του ὀπλισμένους.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Κάποια ὑπόνοια. Ἴσως γιὰ ἐκδίκηση.

Σ Κ Η Ν Η Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Η

ΣΩΚΡΑΤΗΣ—ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ—ΚΡΙΤΙΑΣ—ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

ΚΡΙΤΙΑΣ.—...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Γιατὶ προχωρεῖς ὀπλισμένος; Σταμάτησε. Μὴ τολμήσεις νὰ προχωρήσεις, οὔτε ἓνα μόνο βῆμα.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Σὲ θυμοῦς καὶ ἀπειλὲς δὲν θέλω νὰ κατεβῶ, τώρα πού ἔρχομαι προτείνοντας εἰρήνην... Ἀφεῖστε με ἐδῶ μόνο. Τώρα πού εἶμαι μόνος, μπορῶ νὰ μιλήσω γιὰ εἰρήνην;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ἐσὺ;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Γιὰ εἰρήνην;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἐγὼ ναί, γιὰ εἰρήνην. Τί τὸ περίεργο; Τάχα δὲν μπορῶ νὰ μετανοιώσω; Καὶ ὅμως, δὲν εἶμαι μόνον ἐγὼ πού φτάνω στὴν μετάνοια. Ἄλλοι ἐπίσης ἐνώνονται μαζί μου, ποθώντας ὁμορφες μέρες χαρούμενης εἰρήνης. Μὴ θέλετε νὰ φανεῖτε θυμωμένοι. Σὲ λησμονιά τυφλῆ ἂς πᾶνε οἱ προσβολὲς καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη. Γενναῖα ἂς δώσει συγχώρηση ὁ ἓνας ἐχθρὸς στὸν ἄλλο καὶ κάθε χεῖλο πού ὡς τώρα ἀκούοταν στὶς βρυσιές, ἂς δώσει μόνο φιλὶ εἰρήνης φιλικό. Τὸ ὅπλο καὶ ἡ περικεφαλαία ἂς μείνουν σκοριασμένα, τὸ σκυθρωπὸ μέτωπο ἂς γίνε χαρούμενο καὶ τὸ ὕβριστικὸ χέρι ἂς στολιστεῖ μὲ ἱερὰ κλαδιὰ ὑψώνοντας στοὺς θεοὺς τάματα καὶ ὕμνους γιὰ μακρὰ εἰρήνην.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Δὲν ἐλπίζω, ὄχι ποτέ, μακρὰ εἰρήνην, ἀφοῦ μόνο ὁ φόβος μᾶς τὴν δίνει. Βλέπω φόβο καὶ σὲ σένα. Ναί, μεγάλο. Μόλις πού ξαναπάρεις θάρρος, ἂν ποτὲ γεννηθεῖ ἐντός σου πραγματικὸ θάρρος, θὰ νοιώσεις πάλι τίς μανίες γιὰ νέο πόλεμο.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Πολὺ ἀπατᾶσαι, ἂν ἀποδίνεις στοῦ φόβο τίς πραγματικὰ εἰρηνικὲς προτάσεις μου. Ὀλότρεπα τὸ ἀντίθετο. Ἀκούω μόνο τὴν καρδιά. Στὰ περασμένα σφάλματά μας ζητῶ διόρθωσι. Γιὰ νὰ δώσω τὸ παράδειγμα, σήμερα πρῶτος ἐγὼ εἰσιτάζομαι. Ἀλλ' ὄχι πὼς φοβάμαι. Εἶδα ἐπὶ τέλους πόση φρίκη, πένθος καὶ ντροπὴ φέρνει τὸ νὰ ὑποκινᾷ κανεὶς διαμάχες, πού μόνο στοῦ αἵματος τῶν συμπολιτῶν θὰ μπορούσαν νὰ σβύσουν. Φιλονικία πού προκαλεῖ ἀπὸ τὸ τρομερὸ χέρι κεραυνὸ φοβερὸ ἀπάνου στοῦ ἀδικοῦ μέτωπο ἐκείνου πού πρῶτος ἐγίνε στασιαστής.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Θὰ μπορούσα νὰ σηκώσω ἀτάραχος ὀρθὸ τὸ μέτωπο. Τώρα πές μου: Θὰ μπορούσες καὶ σὺ νὰ τὸ σηκώσεις;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Εἰρήνην...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Στὰ χεῖλή, εἶναι ἀλήθεια, ἔχεις εἰρήνην. Μὰ στὴν καρδιά...

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Λοιπόν, πόλεμο;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Ὄν τὸν θέλομε μεῖς. Ἄς εἶναι μακριά! Θέλομε εἰρήνην. Ἀλλὰ ποῖα ἐγγύηση, ποῖαν ἀπόδειξιν μοῦ φέρνεις ἐσύ;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Σὰς φέρνω εἰλικρινὴ καὶ βέβαιη ἀπόδειξιν. Ὡς τόσο, πῆγαινε σὺ πρῶτος ἀπὸ μένα, πῆγαινε. Παρακίνησε σὺ, νὰ συγκεντρωθῇ γρήγορα ἡ Γερουσία. Μπροστά σ' ὅσους μάρτυρες θέλεις, δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ρθῶ σὲ διαπραγματεύσεις με τοὺς δικούς σου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.—Γρηγορώτερ' ἀπ' ὅτι πιστεύεις τρέχω νὰ συγκαλέσω τὴν ἀνώτατη Σύνοδο. Σὺ, ἐν τῷ μεταξύ, φρόντισε νὰ ρθῇς. Θὰ σ' ἀκούσωμε,

Σ Κ Η Ν Η Τ Ρ Ι Τ Η

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ—ΚΡΙΤΙΑΣ—ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἐμπρός, στρατιῶτες! Ὅσοι δρόμοι ὁδηγοῦν στὴν ἀγορὰ κλείστε τοὺς ὅλους. Νὰ μὴν εἰσχωρήσῃ ἐδῶ κανεὶς τολμηρός. Μόνο τὸν Πείσωνα ἀφείστε νὰ περάσῃ ἐλεύθερα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Τί κάνεις;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Τίποτα παρὰ νὰ σοῦ μιλήσω ἐλεύθερα. Ἀνώφελος καὶ ἄχρηστος μάρτυς θὰ ἦταν ὁ λαὸς ἐδῶ, σὲ ὅσα θὰ ποῦμε.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Μίλα.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Πρὶν μιλήσω πρέπει νὰ ρωτήσω σένα. Τί εἶσαι γιὰ μέ; Μοῦ φαίνονται ἐχθρός. Καὶ ὅμως ποῖα πράξη μου, πές, σ' ἔβλαψεν ὥς τώρα; Βέβαια καμιά. Γιατί λοιπὸν δὲν εἶσαι φίλος μου ἢ τουλάχιστο λιγότερο ἐχθρός μου;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ρωτᾷς, Κριτία, πράγματα ποὺ μπορεῖς νὰ ρωτήσῃς τὸν ἑαυτό σου. Γιὰ μένα, λοιπόν, ἀπάντησε σὺ ὁ ἴδιος στὸν ἑαυτό σου.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ὁ ἔνοχος δύσκολα διακρίνει τὰ δικά του σφάλματα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ὅταν εἶναι ἐλαφρά, εἶναι ἀλήθεια. Εἶναι ὅμως τὰ δικά σου; Πόσοι ὑποπτοὶ, καὶ μόνο ὑποπτοὶ, γίνονται σὲ σένα; Καὶ εἶναι ὑποπτοὶ μόνο οἱ πλουσιότεροι καὶ ἐπισημότεροι ἐλεύθεροι πολῖτες, οἱ φίλοι τοῦ δίκαιου καὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅλοι πᾶνε στὸ θάνατο ἀπὸ τὸ δεσποτικὸ σου νεῦμα. Εἶναι νὰ μοιραστοῦν θησαυροί; Σὰν ἀπόλυτος ἀφέντης παίρνεις τὸ μεγαλύτερο μέρος γιὰ νὰ χορτάσεις. Καὶ σὰ νὰ ἦσουν μόνος κυβερνήτης, τολμᾷς, κατὰ τὴν ὁρεξὴ σου νὰ ἀλοιώνεις τοὺς νόμους. Βέβαια, ἐλαφρά σφάλματα εἶναι αὐτά.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Σὲ λυπεῖ, λοιπόν, μονάχα ὅ,τι κάνω, ἢ σὲ λυπεῖ μόνο πῶς δὲν ἔχεις τὸ μερίδιό σου;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Σὲ ἄτιμες πράξεις χαίρομαι ποὺ δὲν ἔχω μέρος. Νὰ λυποῦμαι δὲν ξέρω. Μὲ δυσσαρεστεῖ μόνο νὰ με θεωρεῖ ὁ λαὸς ἐλεεινὸν ὅπως ἐσᾷς. Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα ποὺ θὰ διακρίνει τοὺς πραγματικὸς ἐνόχους, δυστυχισμένους! Καὶ ἴσως ἔφτασε.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Εἶσαι ἐχθρός μου...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ἐχθρός σου εἶμαι, ναί, γιατί σὺ ὁ ἴδιος τὸ θέλεις. Σήμερα, ἂν ἔλθῃς σὲ ὄρους δίκαιους, θ' ἀλλάξω. Ἀλλὰ σὰ θολά σου

βλέμματα, στὸ περήφανο ὕψος, στίς πράξεις σου δὲν διακρίνω κανένα προμήνυμα πραγματικῆς εἰρήνης.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Βλέπεις κακά. Θ' ἀλλάξεις σὺ, ἂν ἔλθω σὲ ὄρους δίκαιους; Καλὰ λοιπόν. Τὸ μέρος τοῦ ἥρωα θὰ συμπληρώσω ὁλόκληρο. Τώρα ὑπαγορεύσέ μου τοὺς ὄρους. Ναί, σὺ ὁ ἴδιος. Ἐπειτα ἄφησε σὲ μένα τὴν φροντίδα νὰ τοὺς ἐφαρμόσω. Τώρα ἔμπρός, μίλησε. Μὲ ποιούς ὄρους θὰ εἶσαι φίλος μου;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Μὲ ποιούς; Μὰ τάχα δὲν τοὺς ξέρεις; Ὁρκίστηκες κάποτε νὰ γίνῃς ἐκτελεστὴς αὐστηρὸς καὶ ἀδιάφθορος τῶν νόμων μας, ἀσπίδα καὶ στήριγμα τῶν καλῶν καὶ δίκαιων. Ἀλλὰ τώρα ἀπὸ πολὺν καιρὸ, ἔσπασες τὸν ὄρκο μὲ ἱερόσυλο χέρι. Ἀνώφελο εἶναι λοιπὸν σήμερα ν' ἀνανεώσεις τοὺς ὄρκους σου. Θὰ ἦσουν καὶ τώρα ἐπίορκος. Λοιπὸν ἄφησε τὴν ἐξουσία. Ἀπομάκρυνε ἀπὸ δῶ τὰ βήματα. Γιὰ σύνορα νάχεις ὅπου δὲν εἶναι ἑλληνικὴ γῆ. Θὰ εἴμαστε πολὺ ἐπικεικῆς, ἂν δὲν ζητήσωμε λόγο γιὰ τὰ ἔργα σου. Θᾶδινες κακὸ λόγο, τὸ ξέρεις.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Τελειώσεις;

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ναί.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Στρατιῶτες ἔμπρός. Πιάστε τον!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Ἄ, δειλέ! Ὅποιος πρῶτος τολμήσῃ νὰ προχωρήσῃ ἓνα μόνο βῆμα, ἄς τρέμει. Τὸ σπαθὶ αὐτό....

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἐτσι ὑπακούετε στὴ διαταγὴ μου; Πάρτε τον ἀπ' ἐδῶ. Νάχει φυλακὴ φοιτητὴ καὶ ἄτιμη.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—Τὸ σπαθὶ μὲ τὴ θέλησή μου παραδίνω. Κάνε με ὅ,τι θέλεις, κακοῦργε... Νὰ τρέμεις μόνο, ἄθλιε, γιὰ σέ. Ποτὲ μὴν ἐλπῖσεις πῶς θὰ πιεῖς τὸ αἷμα μου χωρὶς ἐκδίκηση, ποτέ.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Σκληρὴ ἐκδίκηση ὁρκίσθηκα νὰ πάρω ἀπὸ σένα μεγαλόψυχε, ὑπέροχε ἥρωα. Μ' ἐπίορκο χέρι δὲν θέλησα νὰ σπάσω τοὺς ὄρκους μας. Δὲν εἶμαι πάντα ἐπίορκος!

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.—ὦ, μανία!

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Πρὶν, μοῦ ἄρρεσε νὰ σ' ἀκούω νὰ ἐπαναλαμβάνεις καὶ νὰ καυχῆσαι πῶς εἶσαι ἐχθρός μου. Γι' αὐτὸ θὰ σοῦ δείξω πῶς δὲν ξέρω ν' ἀνέχομαι ἐχθρούς. Τελειῶστε. Νὰ φύγῃ ἀπὸ δῶ. Σύρετέ τον στὴ φυλακὴ ἀπὸ τοὺς πιὸ ἔρημους δρόμους. Σὲ λίγο ἔρχομαι νὰ σβύσω τὴ μακρὰ μου δίψα στὸ αἷμα του.

Σ Κ Η Ν Η Π Ε Μ Π Τ Η

ΚΡΙΤΙΑΣ—ΠΕΙΣΩΝΑΣ

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Πείσωνα! Ἐπὶ τέλους κρατῶ στὴν ἐξουσία μου τὸν Θηραμένη. ὦ. ἀπέραντη χαρά! Κοίταξε, ἀνήμεσα στοὺς στρατιώτες μου στὴ δίκαιη φυλακὴ του σύρεται.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Τὸν βλέπω. Ἀλλὰ δὲν φτάνει μόνο τὸ αἷμα τοῦ Θηραμένη γιὰ ν' ἀσφαλιστοῦμε ὁλότελα καὶ νὰ ἐκδικηθοῦμε.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Καὶ σκέφτεσαι πῶς θέλω νὰ φήσω τὸ σπαθὶ μου ἅμα τὸν σκοτώσω; Δὲν τὸ φορᾷ μάταια. Ὡς ποῦ θὰ βλέπω νὰ φαίνονται ἐχθροί,

πάντα ψηλά μου χρησιμεύει νὰ τὸ ἔχω. Οὐτε νὰ φοβᾶσαι πὼς νὰ πληγώνει τὸ χέρι μου θὰ κουρασθεῖ ποτέ.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Πιστεύεις πὼς μπορεῖ πάντα νὰ πληγώνει μ' ἀσφάλεια; Ἀνάμεσα στοὺς ἐχθροὺς μας, ἐκεῖνος ποὺ περισσότερο μᾶς βλάπτει καὶ πρέπει νὰ συλλάβεις εἶναι ὁ Σωκράτης.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Τὸ παιδί τῆς δειλῆς γενιᾶς νὰ συλλάβωμ' ἐμεῖς; Καὶ αὐτὸν θὰ κρατοῦσα στὰ χέρια, ἂν ἤθελα! Ἀλλὰ τὰ σχέδιά μας τὸν θέλουν στὴ ζωή. Ἡ μοιραία ἡμέρα θαρθεῖ γρήγορα στὸν τολμηρὸ γέρο.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Καὶ ὁ λαός;

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Τὶ φοβᾶσαι; Στὸ ζυγὸ ὁ ὄχλος πιά σκληράνθηκε. Μισεῖ, μὰ τρέμει.

ΠΕΙΣΩΝΑΣ.—Τὶ θόρυβος... Ἀκοὺς μακρὰ; Κοίταξε πὼς ὁ κόσμος τρέχει μαζὶ καὶ μουρμουρίζει καὶ ἀπειλεῖ.

ΚΡΙΤΙΑΣ.—Ἐλα καὶ θὰ δεῖς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν λόγων μου.

(Ἔχει συνέχεια)

(ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ Β' ΠΡΑΞΗΣ)

Y. HUGO: LES CONTEMPLATIONS

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Ἡ φύση τί νὰ γύρευε κι' ἐθέλησε ν' ἀρπάξη
τὸ πλᾶσμα ποὺ ἔπαιζε, ἄβαινε, μὲ γέλοια μὲ χαρά;
Ἔχει πουλιὰ χιλιόχρωμα μὲς στὰ μεγάλα δάση,
ἀστέρια στὸν πλατὺ οὐρανὸ κι' ἀπέραντα νερά.
Γιατὶ ἀπὸ τῆς μανούλας του τὸ πονεμένο στήθος
τὸ πῆρε αὐτὸ καὶ τὸκρυψε μὲς σὲ λουλούδια πλήθος;

Ὡ φύση! δὲν ἐπλήθυνες μ' ἓνα παιδάκι ἀκόμη
οὔτε εἶσαι πιὸ χαρούμενη! Μὰ ἡ μητρικὴ καρδιά
ποὺ τὴ σπαράζουν ἄμετρες ἐλπίδες, μαῦροι τρόμοι,
ὅπου καινούργια βάσανα κάθε χαρὰ γεννᾷ,
ἐκεῖνη ἡ ἄβυσσος, ἡ τρανὴ σὰν τὰ δικά σου βάθη,
ἄδειασε εὐθύς κι' ἐρήμωσε γιὰ ἓνα παιδί ποὺ ἐχάθη;

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ Ἑκδοσις τοῦ Ἰταλικοῦ Βιβλίου

—Ὁ διανοούμενος, βιβλιόφιλος καὶ φιλότεχνος κόσμος, ὅπως καὶ οἱ μνη-
μένοι καὶ φίλοι τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας, ἱστορίας καὶ τέχνης, χάρηκαν γιὰ
λίγες ἡμέρες τὴν Ἑκδοσὶν τοῦ Ἰταλικοῦ Βιβλίου στὸν Παρνασσό. Τὰ ἐγκαίνια τῆς
γίνηκαν ἐπίσημα μὲ τὴν παρουσία τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ τῆς
Ἑθνικῆς Παιδείας τῆς Ἰταλίας καὶ μὲ ὁμιλητὲς τὸν κ. Μποττάι καὶ τὸν Πρωθυ-
πουργὸ κ. Ἰ. Μεταξά, ποὺ μ' ἓνα ὁρατότατο λόγο ἀπέτισε φόρο τιμῆς στοὺς με-
γάλους ἰταλοὺς οὐμανιστὰς ποὺ διέσωσαν τὴν ἐλληνικὴ σοφία.

Ἡ Ἑκδοσις—3000 τόμοι—περιεῖχε τὰ ὁρατότερα δείγματα τῆς ἰταλικῆς
πνευματικῆς παραγωγῆς καὶ τυπογραφικῆς τέχνης ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, ἀπὸ
τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας Ἰσαμὲ σήμερα, τὴν πρώτη ἐκδοσὶν τῆς «Ἰλιάδος»,
καὶ «Ὁδυσσεύς» τοῦ 1483, ἀρχέτυπα θαυμαστῆς τυπογραφικῆς τέχνης, Μποτόνε,
Ἀλδου καὶ Βλαστὸς, ἀντίγραφα τοῦ περίφημου «Λαυρεντιανού» καὶ «Βιργιλια-
νού» κώδικος, τὶς μεταφράσεις ἐλλήνων κλασσικῶν τοῦ Ρομανόλι, τὶς μνημειώδεις
Ἑθνικῆς Ἰταλικῆς ἐκδόσεις, τὶς ἐλληνικῆς μεταφράσεις ἰταλῶν συγγραφέων καὶ
συλλογὴ παλαιῶν χαλκογραφιῶν. Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον ἦτο καὶ τὸ τμήμα τῆς
«Παθολογίας» τοῦ βιβλίου μὲ φωτογραφίαις βιβλίων σὲ κακὴ κατάστασις πρὸ
καὶ μετὰ τὴ «θεραπεία» τους. (Πόσες χιλιάδες πολυτίμων τόμων δὲν καταστρά-
φηκαν στὴν ἐλληνικὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ ἀμέλεια, ἄγνοια κ' ἐλλείψη μέσων!)

Δείγματα τῶν μεγάλων πνευματικῶν σοφῶν καὶ ἐπιστημονικῶν καὶ ποὺ τρα-
μελετήθηκαν ἄλλοτε ἀπὸ τοὺς ἐπτανησίους σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονες καὶ ποὺ τρα-
βοῦν καὶ θὰ τραβοῦν παντοτινὰ καὶ θὰ αἰχμαλωτίζουν τὸν ἐπισκέπτη τῆς πανέμορ-
φης χώρας, εἶχαν ἐκτεθῇ στὴν ἐνδιαφέρουσα Ἑκδοσὶν, ποὺ κίνησε ζωντάνια ἐνδια-
φέρον κ' ἔδωκεν ἀφορμὴν σὲ θερμὰς ἐλληνοἰταλικὰς πνευματικὰς ἐκδηλώσεις,
στοὺς Πανεπιστήμιον, μὲ τὴν πανηγυρικὴν ἀνακήρυξιν τοῦ καθηγητοῦ καὶ ὑπουργοῦ κ.
Μποττάι ὡς ἐπιτίμου Διδάκτορος, στὸν «Παρνασσό» μὲ τὴν ἐκλογὴν του ὡς ἐπι-
τίμου μέλους καὶ μὲ τὶς προπόσεις στὰ ἐπίσημα γυμνάσια.

Τιμητικὲς διακρίσεις στὸν κ. Α. Ζῶη

—Ὁ «Σύνδεσμος ὑπὲρ Ζακύνθου» γιόρτασε στὴν Αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογι-
κῆς Σχολῆς τὴν 50τηρὶδαν τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς τοῦ κ. Α. Ζῶη. Οἱ ὁμι-
λητὲς κ. κ. Ἀντ. Μάτσας, Ν. Βέης καὶ Κ. Καιροφύλας ἀνέπτυξαν τὸ πο-
λύμορφον ἔργο τοῦ σεβαστοῦ καὶ σοφοῦ ἱστοριοδίφου, οἱ κ. κ. Μαζαράκης καὶ Ἀλε-
ξάνδρης τὸν χαιρέτησαν ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου Κρητικῶν Μελετῶν καὶ ὁ Σύλ-
λογος Ζακυνθίων τοῦ πρόσφερε δάφνινο στεφάνι. Συγκινημένος ὁ κ. Ζῶης εὐχαρί-
στησε γιὰ τὶς τιμητικὰς αὐτὰς ἐκδηλώσεις καὶ θερμὰς ἐπιδεικνυομένης τοῦ ἐκλε-
κτοῦ ἀκροατηρίου, ποὺ ἀσφυκτικὰ εἶχε πλημμυρίσει τὴν Αἴθουσαν, καὶ μίλησε γιὰ
τὴ σημασίαν τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας.

Δημόσιες συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρ. Ἐπτ. Μελετῶν

—Στὴν ἱστορικὴ Αἴθουσαν τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας Κερκύρας ἀρχισαν σὲ πυ-
κνὸ καὶ ἐκλεχτὸ ἀκροατήριον οἱ δημόσιες συνεδριάσεις τῆς Ἑταιρίας Ἐπτ. Μελε-
τῶν.

των. Στην πρώτη διαβάστηκε μελέτη του άκαταπόνητου Προέδρου της 'Εταιρίας κ. Κ. Σολδάτου για τα 'Επτανησιακά επιστημονικά ιδρύματα και καλλιτεχνικά σωματεία από τα μέσα του 17ου αιώνα έως σήμερα, όπως την «'Ακαδημία των Φωτισμένων» (1799), την «'Ιόνιο 'Ακαδημία» και «'Αναγνωστική 'Εταιρία» (1835), τη «Φιλαρμονική 'Εταιρία Κερκύρας» (1840), την «'Εταιρία των Φιλομαθών» (1845), την «'Ιόνιο 'Εταιρία προς προαγωγή των 'Επιστημών, Γραμμάτων και Καλών Τεχνών» (1857) και για την τωρινή των «'Επτανησιακών Μελετών». Κατόπιν η κ. Ειρήνη Δεντρινού ανέλυσε διάφορες έργασίες μελών της 'Εταιρίας κι' ο εισηγητής κ. Θ. Μακρής διάβασε την έκθεση της κριτικής 'Επιτροπής του αγωνίσματος για την εκπαίδευση στην Κέρκυρα (1797—1864), που έραβευσε τα σχετικά έργα των ιστορικών κ. κ. Σπ. Θεοτόκη και Jean Savant. 'Επίσης ανακοινώθηκαν μελέτες του κ. Vadala για τις σχέσεις Κερκύρας και Γαλλίας ανάμεσα από τους αιώνες και του κ. Μαχαιρά για τη Λευκάδα και τους Λευκάδιους επί 'Αγγλικής Προστασίας.

Στη δεύτερη συνεδρίαση διαβάστηκε ανακοίνωση της κ. 'Επτανησίας με θέμα τις δοκιμές καλλιέργειας ζαχαροκάλαμου στην Κέρκυρα από τον καθ. Δελδινιώτη, η κ. Ειρήνη Δεντρινού μίλησε για το λογοτεχνικό έργο του Μαρίνου Σιγούρου και ο κ. Δ. Καλλονάς για τη ζωή και το έργο του Σπύρου Σαμάρα.

Ο τάφος του Σολωμού στην Κέρκυρα

—'Η «'Ιόνιος 'Εταιρία», ένα ελιγόμελο σωματείο που πασχίζει στην Κέρκυρα να διασώσει και συντηρήσει τα σκόρπια καλλιτεχνικά κειμήλια, έρθηκε στο Δημοτικό Νεκροταφείο τον τάφο του Σολωμού, που έπειτα από την μετακομιδή των οστών του ή θέση του είχε δόλοτα παραμεληθεί και ξεχασθεί. Πάλι καλά!

Κερκυραϊκό Πάνθεο

—Στην Κέρκυρα γίνεται κίνηση ν' ανεγερθούν προτομές των μεγάλων Κερκυραίων ('Αλμπρίτση, Νικηφόρου Θεοτόκη, Εύγ. Βούλγαρη, Πολυλά, Καλοσγούρου, Μουστοξύδη, Βράτλα, Ντίνου Θεοτόκη, Σαμάρα, Προσαλέντη, Χαμπέλη κ. ά.), στην πάνω Πλατεία της Σπιανάδας.

Ο τάφος του Γιάννη Τσακασιάνου

—'Ο λογοτέχνης κ. 'Αντρέας 'Αβούρης με την ευκαιρία της «Ζακυνθινής Σερενάτας», που παίχτηκε από το 'Αρμα Θέσπιδος στη Ζάκυνθο, θυμίζει πως ο πιο νοσταλγικός ζακυνθινός ποιητής, ο Γιάννης Τσακασιάνος, ο Ζακυνθινός Σπουργίτης, είναι θαμένος και ξεχασμένος σε μια απόμερη άκρη του Νεκροταφείου Ναυπλίου, δίχως μια ταφόπετρα. 'Ακοῦμε πως στη Ζάκυνθο υπάρχει «Σύλλογος Φιλοπροόδων και Φιλοτέχνων». Τι καλύτερο, παρά να φροντίσει αυτός για τη μετακομιδή των οστών του «Ζακυνθινού Σπουργίτη»;

Η Βιβλιοθήκη Λομβάρδου

—'Η κ. Πηνελόπη Κ. 'Αργασάκη-Λομβάρδου δώρησε στη Δημοσία Βιβλιοθήκη Ζακύνθου δόκιμη τη βιβλιοθήκη του μεγάλου ριζοσπάστη Κωνσταντίνου Λομβάρδου. Στη Ζάκυνθο έλπίζουν πως θα χαρισθεί κάποτε και το πολύτιμο 'Αρχείο του.

Τα πρακτικά του Β' Πανιονίου Συνεδρίου

—'Η 'Εταιρία 'Επτανησιακών μελετών απέφασε να εκδώσει τα πρακτικά και τα κείμενα των διαφόρων ανακοινώσεων που γίνθηκαν στο Β' Πανιώνιο Συνέδριο της 'Ιθάκης και που διαφωτίζουν διάφορα ζητήματα της 'Ιστορίας, 'Αρχαιολογίας, Λογοτεχνίας και Δικαίου της 'Επτανήσου.

Τό ενδιαφέρον για κάθε 'Επτανήσιο, φίλο της 'Επτανήσου και φίλο της ιστορίας, τεύχος θα εκδοθεί τον 'Ιούνιο, αλλά, λόγω της ακρίβειας του χαρτιού, σε ώριμένα μόνο αντίτυπα, για 80α, δηλαδή, θα προκαταβληθεί από τους συνδρομητές που θα εγγραφούν το αντίτυπο. (150 δραχ. για τα μέλη και 175 για τα μη μέλη). Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να γράψουν εγκαίρως στην 'Εταιρία.

—'Η 'Εταιρία 'Επτανησιακών Μελετών προκήρυξε για το 1940 τα παρακάτω βραβεία: 1) 5000 δραχ. για την καλύτερη μελέτη «περί της λογοτεχνικής παραγωγής των 'Επτανησίων από της 'Ενώσεως μέχρι του 1912», 2) 2000 δραχ. για την καλύτερη συλλογή ανέκδοτου λογογραφικού υλικού της Κερκύρας από πέντε τουλάχιστο τυπογραφικά φύλλα και 3) 5000 δραχ. του Δήμου Κερκυραίων για την καλύτερη μελέτη «περί της ιδιωτικής και δημοσίας δράσεως του 'Ιωάννου Καποδίστρια από το 1800—1807».

Βράβευσις των «Φρουρίων της Κερκύρας»

—'Η ιστορική πραγματεία του κ. Σπ. Μινώτου για τα «Φρούρια και την Ουδέτεροποίηση της Κερκύρας»—μια σελίδα της πολιτικής, διπλωματικής και στρατιωτικής ιστορίας του νησιού, που δημοσιεύθηκε πρό χρόνων στην «'Ιόνιο 'Ανθο-λογία», στο «Messenger d'Athènes» και, χωριστά, σ' ελάχιστα αντίτυπα—πήρεν έφέτος «έπαινο» από την 'Ακαδημία 'Αθηνών «διότι επί τη βάσει των πηγών διεφώτισε το ζήτημα από νομικής και ιστορικής απόψεως».

'Ελληνική 'Επιθεώρησις

—'Η συμβολή στα ελληνικά γράμματα του εκλεκτού περιοδικού, που άξια διευθύνει 33 τώρα χρόνια μια εξαιρετική διανοούμενη, η Εὐγενία Ζωγράφου, αναγνωρίστηκε δμόφωνα από τον ελληνικό τύπο, όπως αναγνωρίστηκε και πρό χρόνων στον Παρνασσό από το διανοούμενο κόσμο, με την ευκαιρία του γιορτασμού της εικοσιπενταετηρίδας της. Μά δέν είν' αρκετό. Τό Κράτος και τό ανώτατο πνευματικό ίδρυμα, η 'Ακαδημία 'Αθηνών, θάπρεπε να δείξουν ούσιωδέστερα τό ενδιαφέρον τους. 'Ενα γενικό εύρετήριο θάταν, λ. χ., πολύτιμο βοήθημα για τους μελετητές της ελληνικής ιστορίας και γραμματολογίας, γιατί στους 32 τόμους της «'Ελληνικής 'Επιθεωρήσεως» δημοσιεύθηκαν αξιόλογες μελέτες των σοφών ιστορικών μας κ. κ. Καμπουρόγλου, Α. Ζώη, Δ. Ζωγράφου, Κ. Καιροφύλα, Ν. Λάσκαρη, Σπ. Δε Βιάζη κ. ά.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

—'Ο ξαφνικός χαμός του κορυφαίου συλλίστα και τεχνοκρίτη δούσε σε δαρύ πένθος τα 'Ελληνικά Γράμματα. 'Η «'Ιόνιος 'Ανθολογία» ένώνεται σ' αυτό, γιατί ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου συνθεόταν διπλά μαζί της. 'Ως Νομάρχης αγάπησε τη Ζάκυνθο όσο κανείς άλλος και πρόσφερε μεγάλες υπηρεσίες στο νησί. 'Από τάλλο

μέρος στάθηκε συνεργάτης του περιοδικού μας από το πρώτο του τεύχος και γενικά ασχολήθηκε για την τέχνη, την ιστορία και τη μεγάλη πνευματική κληρονομιά του νησιού.

Τὸ ἄρμα Θέσπιδος στὴν Ἑπτάνησο

—Τὸ πρῶτο ἄρμα Θέσπιδος τοῦ Βασιλικοῦ μας Θεάτρου ἐρῆκε στὴν Ἑπτάνησο ὑποδοχὴ ἄξια τῆς καλλιτεχνικῆς τῆς παραδόσεως. Στὴ Ζάκυνθο, ἰδιαίτερα, οἱ ἐκδηλώσεις ἦταν θερμότερες. Στὸ Γενικὸ Γραμματεῖα τοῦ Ἀρματοῦ κ. Διον. Ρώμα, τὸ θράδυ ποὺ παίχτηκε ἡ Ζακυνθινὴ Σερενάτα, ἰδιώτες, Σωματεῖα καὶ Ἀρχεῖς ἔδειξαν μὲ τὸν πιὸ τιμητικὸ τρόπο τὴν ἐκτίμησίν τους.

Τύποι ἱερέων

—Ὁ λογοτέχνης καὶ δόκιμος συγγραφέας κ. Ἀντρέας Ἀθούρης ἐκδίδει σὲ τόμο τὴν ἐνδιαφέρουσα σειρά «Τύπων Ζακυνθινῶν ἱερέων» ποὺ δημοσίευσε σὲ συνέχειες στὴν ἐφημερίδα «Καθημερινή» (Ζακύνθου). Πρόκειται γιὰ ἐξαιρετικὴ λαογραφικὴ ἐργασία, ποὺ γρήγορα, ὅπως ἔλα τὰ ἔργα τοῦ κ. Ἀθούρη, θὰ γίνῃ περὶ ζήτητη. Τὸ τεύχος τιμᾶται μόνον 10 δραχμῆς.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὸν κ. Λ. Ζῶη

—Στὴν πανηγυρικὴ συνεδρίαση τῆς 25ης Μαρτίου ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀπένειμε τὸ μετάλλιό της στὸν κ. Λ. Ζῶη διότι ἐπὶ μίαν περίπου πεντηκονταετίαν ἀφιέρωσε τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις οὐχὶ μόνον εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχείου Ζακύνθου ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ διαφώτισιν ποικίλων ζητημάτων τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας ἱστορίας τῆς τε Ζακύνθου κυρίως καὶ ἄλλων τόπων τῆς Ἑλλάδος, συγγράφας ὑπὲρ τὰ πεντακόσια ἱστορικὰ σημειώματα καὶ μελέτας, αἱ ὁποῖαι παρέσχον καὶ ἀφθονον ἐξ ἀνεκδότων πηγῶν ἱστορικὴν ὕλην, χρησιμωτάτην καὶ εἰς μέλλοντας ἐρευνητὰς τῆς πατρίδος ἱστορίας. Οὕτω δὲ ὁ κ. Λεωνίδας Ζῶης, ἐξ Ἡπείρου ἔλκων τὸ γένος καὶ ἐν Ζακύνθῳ διαβιώσας, ἀπέβη παράδειγμα ἐπιμόνου ἱστοριοδιφικῆς καρτερικότητος διὰ γλίσχρων πόρων πολλὰ κατορθώσας καὶ διαφωτίσας σημεῖα, πολύτιμος δὲ πρόδρομος γενόμενος ἱστορικῶν μελετῶν.

Νέος συνεργάτης μας

—Ἀπὸ τοῦτο τοῦ τεύχους ἡ «'Ιόνιος Ἀνθολογία» συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν συνεργατῶν της καὶ τὸν νέον κεκρυαῖο φιλόλογο κ. Μιχαὴλ Ι. Δεσύλλα, ὁ ὁποῖος θ' ἀναλάβει τὴν κριτικὴ παρακολούθηση τοῦ νεοελληνικοῦ βιβλίου—πλὴν τῶν Ἑπτανησιακῶν, τὰ ὁποῖα ἀνέκαθεν κρίνει ὁ πολύτιμος συνεργάτης μας Μαρῖνος Σιγοῦρος—καθὼς καὶ τῶν διαφόρων πνευματικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ζητημάτων.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Π. Πρεβελάκη: Ἡ γυμνὴ ποίηση (ποιήματα)

Ὁ κ. Π. Πρεβελάκης παρουσιάζεται πρώτη φορά—ἂν δὲν κάνω λάθος—ὡς ποιητῆς μ' ἓνα βιβλίο, ποὺ εἶναι προορισμένο νὰ νικήσῃ τὴν καταστρεπτικὴν ἐπίδραση τοῦ χρόνου. Ἰσαμε σήμερα τὸν εἶχαμε γνωρίσει ὡς πεζογράφου. Τὸ «Χρονικὸ μιᾶς πολιτείας» θὰ μείνῃ ὡς πρῶτοτυπον ὕφους καὶ γλώσσας. Μὲ τὸ νέο του βιβλίο μᾶς φανερῶναι καὶ τὴ δυνατὴ ποιητικὴ του φλέβα, ποὺ τὴν εἶχαμε ὑποψιαστῆ διαβάζοντας τὴν πεζογραφικὴν του παραγωγή. Ἡ «Γυμνὴ ποίηση» μᾶς ἀποκαλύπτει ἓναν ποιητὴ ποὺ κατέχει τὸ ἀξιοζήλευτο μυστικὸ τῆς ἁρμονίας καὶ τὸ σπάνιο χάρισμα μιᾶς ἀνώτερης ποιητικῆς εὐαισθησίας. Πολὺ σπάνια μᾶς προσφέρονται τέτοιες αἰσθητικῆς χαρὲς. Πλήθος εἶναι οἱ στίχοι ποὺ βλέπουνε τὸ φῶς καθημερινά. Μὰ λίγοι εἶναι κεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴ δύναμιν ν' ἀντιδράσουν στὴ φθορά.

Ἡ «Γυμνὴ ποίηση»—γυμνὴ ἀπὸ κάθε περιττὸ ἐξωτερικὸ στολίδι—εἶναι μία συλλογὴ ποιημάτων ποὺ τὴ διακρίνει ἓνας γνήσιος καὶ ὑγιὴς λυρισμός. Δὲν εἶναι, βέβαια, ἡ πρώτη φορά ποὺ ἀκοῦμε αὐτὴ τὴν καθαρῶς ἐλληνικὴ φωνὴ τῆς ὑγείας. Οὐτε εἶναι ἡ πρώτη φορά ποὺ ποιητῆς μεταχειρίζεται μιὰ γλώσσα τόσο λαγαρὴ καὶ τόσο ρωμαλέα. Οὐτε πάλιν ἡ μορφὴ, ποὺ προδίδει μιὰν ἐσωτερικὴν ἀνάγκην ἐλευθερίας, εἶναι γιὰ μᾶς κάτι τὸ καινούργιο. Ὡστόσο ἡ ποίηση τοῦ κ. Πρεβελάκη ἔχει βαθιὰ χαραγμένη τὴ σφραγίδα τῆς προσωπικότητάς του, μιᾶς προσωπικότητος ποὺ συνταιριάζει τὸν ἡρωϊσμό τῶν ἱερῶν βουνῶν τῆς Κρήτης μὲ τὴ λεπτὴν εὐαισθησίαν ἑνὸς ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν καλλιεργημένου ἀνθρώπου.

Τὴν πρώτη φορά ποὺ τὴ φίλησα
εἶτανε σὲ νύκτωρ μέσα.
Στεκόμασταν στὸ πρῶτον ἀκρογιάλι
καὶ ἀπ' τὴν κορφή τῆς ὀρθίας θάλασσας,
ἀπ' τὰ ψηλὰ καὶ οὐρανικά ἀκρογιάλια,
ἔσκυπτεν ἡ μητέρα μου καὶ μᾶς κοίταζε.
Τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ἐκατέβηκε
ὡς τὴ βαθύτερη ρίζα τοῦ εἶναι μου.
Καὶ πιά ποτὲ δὲν τὴ φίλησα
χωρὶς νὰ γίνῃ πρῶτὴ στὴν ψυχὴ μου,
χωρὶς νὰ περάσῃ πᾶν ἀπ' τὴ θάλασσα
τὸ ἀθάνατο βλέμμα.

Ἐγὼ προσωπικὰ δὲν αἰσθάνομαι καμίαν ἀπολύτως κλίση πρὸς τὴν γερὴν αὐτὴ λογοτεχνία, ποὺ στίς φλέβες της κοχλάζει τὸ θερμὸ καὶ ἀνυπόταχτο αἷμα τῆς ρώμης. Μὰ δὲν μπορῶ παρὰ νὰ ὁμολογήσω πὺς διαβάζοντας τὴ «Γυμνὴ ποίηση» αἰσθάνθηκα νὰ μὲ δροσίσει μιὰ πνοὴ ὠκεάνεια, νὰ μὲ καίει μιὰ φωτιὰ ὀρμητικὴ, «φωτιὰ ποὺ λγώνει τὸ διαμάντι», ὅπως λέει καὶ σου ὁ ποιητῆς, νὰ μὲ μυρῶνῃ τὸ ἀνοιξιῶτικο φίλημα τῶν ἐλληνικῶν βουνῶν.

Μιὰ τέτοια ποίηση, ποὺ κλείνει μέσα της, τόσο στὸ περιεχόμενον ὅσο καὶ στὴ μορφὴ, τὸ ἡρωϊκὸ στοιχεῖο συγκερασμένο μὲ τὴ δροσιὰ μιᾶς ἀνώτερης εὐαισθησίας, εἶναι κάτι ποὺ, ἴσως, χρειάζεται στὸν τόπο μας, γιὰ νὰ τονώσῃ τὸ ἠθικὸ ἑνὸς λαοῦ, ποὺ δὲν συνήθισεν—ὄχι ἀπὸ δικό του φταίξιμόν—ν' ἀντικρύζει μὲ διάθεσιν αἰσιόδοξην τὸ μεγάλο γεγονός τῆς ζωῆς.

ΜΙΧ. Ι. ΔΕΣΥΛΛΑΣ

Ο ΔΟΝΤΕΣ ΟΠΩΣ ΤΩΝ ΣΤΑΡ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Αι Στάρ και ωραίοι επαγγελματίαι γνωρίζουν ότι συνήθως η επιτυχία των προέρχεται από την γοητεία του μειδιάματός των. Αυτήν την ασύγκριτον λάμψιν την αποκτούν μεταχειριζόμεναι την ΚΟΛΥΝΟΣ.

Ακολουθήσατε το παράδειγμα των για να έχετε υγιείς,

λευκούς, οδόντας και θαυματούκων μειδιάμα.

Μεταχειρίζεσθε την μοντέρνα επιστημονική οδοντόκρεμαν ΚΟΛΥΝΟΣ, την συνιστούν χιλιάδες οδοντοϊατροί λόγω της αντισηπτικής της ενέργειας, και αι Στάρ της Αμερικής, λόγω της λάμψεως που δίδει εις τους οδόντας.

Δοκιμάσατε την ΚΟΛΥΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΥΝΑΤΕ
ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΣΑΣ ΜΕ
ΚΟΛΥΝΟΣ

ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

ΤΥΠΟΙΣ: "ΠΟΛΥΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ", ΑΘΗΝΩΝ 244